T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/211
KARAR NO : 2022/295
KARAR TR : 30/05/2022

ÖZET: Ceza soruşturması sırasında gözaltı süresince kötü muameleye maruz kaldığı ileri sürülerek uğranılan zararın giderilmesi istemiyle açılan manevi tazminat davasının ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : T. T
Davalılar : 1- Emniyet Genel Müdürlüğü (İdari Yargıda)
Vekili : Av. . A
2- Maliye Bakanlığı (Adli Yargıda)
Vekili : Av. A. Ç

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, 15/07/2016 tarihinde hükümete yönelik olarak hain darbe girişiminde bulunulması üzerine yürütülen soruşturma kapsamında, 23/07/2016 tarihi ile25/07/2016 tarihi arasında gözaltına alındığı süre içinde ortaya çıkan manevi zararının giderilmesi için idareye başvurduğunu, başvurusunun zımnen reddedilmesi üzerine bu davayı açtığını belirterek, gözaltında bulunduğu 23/07/2016 - 25/07/2016 tarihleri arasında, emniyet personelinin kötü muamelesine maruz kaldığını, haksız ve hukuksuz olarak gerekmediği halde kelepçe uygulaması yapıldığını, karakola götürüldüğü saatten tutuklandığı saate kadar ve adliye binasının içinde dahi kelepçe ile tutulduğunu ve bu zamanın on altı saati bulduğunu, elleri kelepçeli olarak karakol, hastane, emniyet ve adliye binalarında ve bahçelerinde bu şekilde teşhir edilmesinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğünü tehlikeye attığını, şahsını saldırıya açık hale getirdiğini, bu şekilde görünmenin kendisini çok üzdüğünü, bu uygulamanın Ceza Muhakemesi Kanunu'na aykırılık teşkil ettiğini, insanlık ve meslek onurunun zarar gördüğünü, yaklaşık olarak kırk üç saat boyunca diğer nezarethanelerin boş olmasına rağmen, tutulduğu nezarethanede kapasitesinden çok daha fazla kişi bulunduğunu, sırayla uyuyabildiklerini ve beton zemin üzerinde yattıklarını, yeterli miktarda yiyecek ve içecek verilmediğini, tuvalet ve temizlik ihtiyacının tam olarak karşılanmadığını, havalandırma yapılmadığını, günlük doktor muayenelerinin usule uygun yapılmadığını, hakaret ve işkence olarak nitelendirebileceği davranışlar sergilendiğini, itirafçı olma yönünde bazı kişilere baskı ve yönlendirme yapılması nedeniyle aynı şeyin kendisine de yapılabileceği endişesi yarattığını, avukatıyla baş başa görüştürülmediğini, nüfus cüzdanının kaybedildiğini, idarenin personelini iyi seçememesi, iyi eğitememesi veya yanlış motive etmesi, organizasyonun gerektiği gibi yapılamaması, eksik ve yanlış iş planlaması yapılması gibi nedenlerden kaynaklandığını değerlendirdiği bu idari eylemlere dayalı hususların, hizmetin geç işlemesi, hiç işlememesi ve kötü işlemesi biçiminde ortaya çıkan hizmet kusurunun oluşmasına ve manen zarar görmesine sebebiyet verdiğini açıklayarak,100.000 TL manevi tazminatın idareye başvurduğu 11/07/2017 itibaren itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Ankara 3. İdare Mahkemesi 28/01/2019 tarihli veE.2017/3120,K.2019/122 sayılı kararı ile, davanın esasını inceleyerek reddine karar vermiş, davacının istinaf başvurusunun, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 24/09/2019 tarihli ve E.2019/1194, K.2019/1471 sayılı kararı ile, kolluk kuvvetlerince, Antalya 4. Sulh Ceza Hakimliği kararı üzerine tesis edilen gözaltına alma işleminin yargılama faaliyetine bağlı adli kolluk hizmeti kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, bu süreç nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmininde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda *"Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat"* başlıklı bölümde gösterilen esas ve usullerin izleneceği, davanın, görüm ve çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle görev yönünden reddi gerekirken, uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesinde hukuka uygunluk bulunmadığını belirterek, kabulüne karar vermiştir.

3 . **Ankara 3. İdare Mahkemesi 05/11/2019 tarihli veE.2019/1972,K.2019/2229 sayılı kararı** ile, öncelikle davacının tazminat isteminin dayanağı olan kolluk kuvveti faaliyetinin, idari veya yargısal fonksiyon içerisinde yer aldığının açıklığa kavuşturulması gerektiği, idarenin hukuki sorumluluğunun kendi işlem ve eylemleriyle sınırlı bulunduğu, yargı mercilerinin ise, idari işlevin dışında yer alan ve yargı yetkisi kullanan bağımsız organlar olup, bu haliyle hakim ve savcıların yargılama etkinlikleri kapsamında yaptıkları görev nedeniyle idarenin ajanı sayılmalarının hukuken mümkün olmadığı, fonksiyonel bakımdan, yasama ve yürütmeden ayrı olup, bağımsız bir organ olan yargının, yargılama

süreci ile ilgili faaliyetlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari eylem ve işlemler" kapsamına girmediği, hakim ve savcıların ceza soruşturması ve yargılaması kapsamında yaptıkları faaliyetlerin yargılama fonksiyonu içerisinde yer aldığı, bu bağlamda, hazırlık soruşturması sırasında savcıların talimatı üzerine kolluk kuvvetlerince tesis edilen ve yargısal faaliyetten ayrılamayan işlemlerin de yargılamanın bir parçası olduğu konusunda bir duraksama bulunmadığı, buna göre, kolluk kuvvetlerince, sulh ceza hakimliği kararı üzerine tesis edilen gözaltına alma işleminin yargılama faaliyetine bağlı adli kolluk hizmeti kapsamında değerlendirilmesinin gerektiği, bu süreç nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmininde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlıklı bölümde gösterilen esas ve usullerin izleneceği, gözaltı kararı nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın tazmini isteminden kaynaklandığı anlaşılan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu sonucuna varıldığını belirterek, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karara davacı tarafından yapılan istinaf başvurusu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 17/06/2020 tarihli ve E.2020/1331, K.2020/934 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiş, hükmün onanmasına karar verilmiştir.

4. Davacı, bu kez aynı nedenlerle 150.000 TL manevi tazminatın idareye başvurduğu 11/07/2017 itibaren itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. **Antalya 4. Ağır Ceza Mahkemesi 11/02/2022 tarihli ve E.2021/363, K.2022/73 sayılı kararı** ile, Anayasa Mahkemesinin bir kararında, gözaltı işleminin gerçekleştiği nezarethanelerin yönetim, denetim ve işletilmesinin idare tarafından yürütülen bir kamu hizmeti olduğunu, nezarethane koşullarının ilgili ulusal ve uluslararası hukukta belirtilen standartlara uygun hâlde bulundurulmasından idarenin sorumlu olduğunu, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakkı doğrudan muhtel olanlarca idari yargıda tam yargı davası açılabileceğini ve kişinin nezarethaneden çıkması hâlinde etkili hukuk mekanizmasının tam yargı davası olduğunu ifade ettiğini belirterek, 5271 sayılı Kanun'da suç soruşturması ve kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerindeki hukuka aykırılıklar yönünden bu kanun hükümlerine göre tazminat istenebileceği ve madde metninde bu aykırılıkların tahdidi olarak sıralandığı, davacının dava dilekçesinde, hakkında yürütülen bir suç soruşturma ve kovuşturması sırasında gerçekleşen koruma tedbirlerindeki hukuka aykırılıklar yönünden bir tazminat isteminin bulunmadığı, dava dilekçesinde iddia edilen hukuka aykırılıklar nedeniyle meydana gelen zararın idari yargının görev alanında kaldığı ve davanın çözümünün idare mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, ayrıca görevli yargı yerinin belirtilmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

……

e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

……..

İfade eder."

7. *"Yakalama ve yakalanan kişi hakkında yapılacak işlemler"* başlıklı 90. maddesi şöyledir:

"(1) Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

a) Kişiye suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

(2) Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.

(3) Soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikâyete bağlı değildir.

(4) (Değişik: 25/5/2005 – 5353/7 md.) Kolluk, yakalandığı sırada kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyecek tedbirleri aldıktan sonra, yakalanan kişiye kanunî haklarını derhal bildirir.

(5) (Değişik: 25/5/2005 – 5353/7 md.) Birinci fıkraya göre yakalanıp kolluğa teslim edilen veya ikinci fıkra uyarınca görevlilerce yakalanan kişi ve olay hakkında Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek, emri doğrultusunda işlem yapılır.

(6) Yakalama emrine konu işlemin yerine getirilmesi nedeniyle yakalama emrinin çıkarılma amacının ortadan kalkması durumunda mahkeme, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından yakalama emrinin derhâl iadesi istenir."

8. *"Gözaltı"* başlıklı 91. maddesi şöyledir:

"(1) Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. (Değişik ikinci cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez.(Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

(2) Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediği

şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır.

(3) Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

(4) (Ek: 27/3/2015-6638/13 md.) Suçüstü hâlleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir. Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması hâlinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhâl ve her hâlde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına, yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir. Kişi serbest bırakılmazsa yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır. Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.

.....”

9. *“Gözaltı işlemlerinin denetimi”* başlıklı 92. maddesi şöyledir:

"(1) Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcıları, adlî görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma neden ve sürelerini, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemleri denetler; sonucunu Nezarethaneye Alınanlar Defterine kaydederler."

10. *“Yönetmelik”* başlıklı 99. maddesi şöyledir:

"(1) Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddî koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kurallar, yönetmelikte gösterilir."

11. 1.6.2005 tarih ve 25832 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren *"Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin""Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı, bütün adlî kolluk görevlileri ile gerektiğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi üzerine adlî kolluk görevini ifa eden diğer kolluk görevlilerinin, Cumhuriyet savcılarının bilgi ve emirleri doğrultusunda yürütecekleri adlî soruşturma sırasında kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama, gözaltına alma, muhafaza altına alma ve ifade alma işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak usul ve esasları düzenlemektir."

12. *"Tanımlar"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmelikte geçen;

.....

Gözaltına alma: Kanunun verdiği yetkiye göre, yakalanan kişinin hakkındaki işlemlerin tamamlanması amacıyla, yetkili hâkim önüne çıkarılmasına veya serbest bırakılmasına kadar kanunî süre içinde sağlığına zarar vermeyecek şekilde özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanıp alıkonulmasını,

Muhafaza altına alma: Kanunun yetki verdiği hâllerde yetkili merci önüne çıkarılması gereken kişilerin ilgili kurumlar veya kişilerce teslim alınana kadar sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde ve zorunlu olduğu ölçüde özgürlüklerinin kısıtlanıp alıkonulmasını,

.....

ifade eder."

13. *"Nezarethane işlemleri"* başlıklı 11. maddesi şöyledir:

"Üst araması yapılan kişinin nezarethaneye girişi, bu Yönetmeliğe ekli "Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter"e (EK-B) kaydedilerek sağlanır.

Nezarethane işlemlerinde;

.....

g)Gözaltına alınan kişilerin yaşama haklarını koruyucu gerekli önlemler alınarak, bu amaçla ilgili gözetlenebilir. Gözetleme işlemi teknik imkânlar ölçüsünde kayda alınabilir.

h)Gözaltındaki kişinin beslenme, nakil, sağlığının korunması ve gerektiğinde tedavisi, yakalandığının yakınlarına haber verilmesi giderleri ilgili birimin bağlı olduğu Bakanlığın bütçe ödeneklerinden karşılanır. "

14. 5271 sayılı Kanun'un *“Tazminat İstemi”* başlıklı 141. maddesi şöyledir:

".....

Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

....."

15. *"Tazminat isteminin koşulları"* başlıklı 142. maddesi şöyledir:

" (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

….."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30/05/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

17. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, *"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir."* hükmüne göre, idari yargı yerinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adliye mahkemesince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

18. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki *"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler."* hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

19. Kanun koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

20. Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verildikten sonra bununla yetinilmemiş ayrıca görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verilmiştir.

21. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Ağır Ceza Mahkemesince re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN'ın adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

23. Dava, ceza soruşturması sırasında, gözaltında bulunduğu süre içinde maruz kaldığı kötü muamele, haksız ve hukuka aykırı eylemler nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın giderilmesi amacıyla manevi tazminat ödenmesi istemiyle açılmıştır.

24. Anayasa'nın Başlangıç kısmında öngörülen Kuvvetler ayrımı ilkesi ile yargı ile ilgili 9. ve 138. maddeleri dikkate alındığında, bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen idari işlemler kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu yargısal işlemler nedeniyle idari yargı yoluna başvurulabilmesine imkân yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Yukarıda işaret edildiği üzere, Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan kararlar ile yargılama sonucunda verilen kararlar nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması gerektiği açıktır.

25. Adli yargı yerince verilen görevsizlik kararında bahsedilen Anayasa Mahkemesinin ilgili kararında, başvurucunun gözaltı sürecinde kamu görevlileri tarafından -kişisel kusur/amaç, saik, kasıt ile- kötü muameleye maruz bırakıldığını ileri sürmeyip salt tutulma koşullarından şikâyetçi olduğunu belirterek, gözaltında tutmanın yargısal nitelik taşıyan bir karara dayandığını, ancak gözaltı işleminin gerçekleştiği nezarethanelerin yönetim, denetim ve işletilmesinin idare tarafından yürütülen bir kamu hizmeti olduğunu, nezarethane koşullarının ilgili ulusal ve uluslararası hukukta belirtilen

standartlara uygun hâlde bulundurulmasının idarenin sorumluluğunda olduğunu, bu durumda nezarethanedeki tutulma koşullarının hukuka uygun olmaması nedeniyle doğan zararların 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca idari yargıda tam yargı davasına konu edilmesinin olanaklı olduğu sonucuna varıldığını, idari yargı yerlerinin nezarethanelerin fiziki koşullarının ulusal ve uluslararası standartlara uygunluğunu olay mahallinde yapılacak keşif, alınacak bilirkişi raporu gibi birçok yolla tespit edebileceğini, bu durumda tutulma koşullarının standartlara uygun olmaması sebebiyle doğan maddi ve manevi zararların karşılanması bakımından tam yargı davası başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verildiği görülmüştür.

26. Dosyanın ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak incelenip değerlendirilmesinden, somut olayda, Cumhuriyet savcısının talimatıyla yürütülen ceza soruşturması nedeniyle gözaltına alınan ve bu süreçte nezarethanede tutulan davacının işlemlerinin Cumhuriyet savcısı sorumluluğunda sürdürüldüğü, kolluk personelinin adli görevleri sırasında gerçekleştirdikleri eylemler nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü kötü muamele iddialarıyla açıldığı anlaşılan tazminat davasının görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu, ancak Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında yapıldığı kabul edilen başvurunun reddi ile ayrıca Antalya 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 11/02/2022 tarihli ve E.2021/363, K.2022/73 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında yapıldığı kabul edilen BAŞVURUNUN REDDİ ile ayrıca Antalya 4. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 11/02/2022 tarihli ve E.2021/363, K.2022/73 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

30/05/2022 tarihinde Üyeler Nilgün TAŞ ile Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYLARI veOY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN

KARŞI OY

Davacı, 15.07.2016 tarihinde hükümete yönelik hain darbe girişiminde bulunulması üzerine yürütülen soruşturma kapsamında, 22/07/2016 tarihinde Gölbaşı/Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına kendiliğinden giderek teslim olması üzerine gözaltına alınarak Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerine teslim edildiğini, gözaltında bulunduğu sürede emniyet personelinin kötü muamelesine maruz kaldığını, haksız ve hukuksuz olarak gerekmediği halde kelepçe uygulaması yapıldığını, bulunduğu nezarethaneye kapasitesinden çok daha fazla kişi konulduğunu, yeterli miktarda yiyecek ve içecek verilmediğini, tuvalet ve temizlik ihtiyacının tam olarak karşılanmadığını, bazı eşyalarına gereksiz yere el konulduğunu, günlük doktor muayenelerinin usulüne uygun yapılmadığını, hakaret ve işkence olarak nitelendirilebilecek davranışlar sergilendiğini, itirafçı olma yönünde baskı ve yönlendirme yapıldığını, idarenin personelini iyi seçmemesi, iyi eğitmemesi veya yanlış motive etmesi, organizasyonun gerektiği gibi yapılmaması, eksik ve yanlış iş planlaması yapılması gibi nedenlerden kaynaklandığını değerlendirdiği bu idari eylemlere dayalı hususların hizmetin geç işlemesi, hiç işlememesi ve kötü işlemesi biçiminde ortaya çıkan hizmet kusurunun oluşmasına ve manen zarar görmesine sebebiyet verdiğini açıklayarak manevi tazminat isteminde bulunmuştur.

Davacı tarafından ileri sürülen ve manevi tazminat talebine dayanak yapılan eylemlerin konuları itibariyle *"Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat"* istemine dair Ceza Muhakemesi Kanununun 141/1. maddesinde ayrı ayrı bentler halinde sayılan ve bu kapsamda tazminat istenebilecek hallerden birisine uymadığı, sayılan bu hallerin dışında tazminat istemine dair genel düzenleme mahiyetindeki 141/3. maddesinde de "birinci fıkrasında yazılan hâller dışında, suç soruşturması, kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dahil olmak üzere hâkimler ve savcıların verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davalarının Devlet aleyhine ağır ceza mahkemesinde açılacak dava ile talep olunabileceği" düzenleme altına alınmış olduğu halde; davacının tazminat talebinin

dayanağı gözaltı işleminin haksız olduğu değil, bu işlem sürecindeki emniyet görevlilerinin davranışları ve idari eylemlerden kaynaklı hizmetin işleyişinin yetersiz, eksik ve kötü olduğuna dair iddiasıdır. Bu haliyle iddianın dayanağı eylemler idarenin hizmet kusuru olduğu iddiası olup CMK'nun 141. maddesi, kapsamına girmez. Uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğunu düşündüğümüzden sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz. 30/05/2022

Üye Nilgün TAŞ	Üye Ahmet ARSLAN